

Marknad

2011-02-25

PRINCIPER

Principer för hantering av effektreserven fr.o.m. 16 mars år 2011

Bakgrund

Svenska Kraftnät har enligt lagen (2003:436) om effektreserv ett ansvar för att en effektreserv om högst 2 000 MW finns tillgänglig. Effektreserven ska skapas genom att Svenska Kraftnät ingår avtal dels med elproducenter om att ställa ytterligare produktionskapacitet till förfogande, dels med elanvändare och elleverantörer om minskad elförbrukning. Effektreserven ska vara ett komplement till den övriga produktionskapacitet som finns på elmarknaden.

Effektreserven upphandlas årligen för tiden fr.o.m. den 16 november t.o.m. den 15 mars. Kostnaderna för effektreserven finansieras genom de balansansvariga företagen, utan någon geografisk differentiering.

Det är av stor vikt för elmarknadens funktionssätt hur de upphandlade resurserna aktiveras. Målet måste vara att minimera den marknadspåverkan som en effektreserv har. Den hittillsvarande ordningen har varit att såväl förbruknings- som produktionsresurserna aktiveras på Elspot, utan att vara med i prisbildningen. Det innebär att resurserna aktiveras först efter alla kommersiella bud och då till det senaste antagna kommersiella budpriset. Om resurserna inte aktiverats på Elspot finns de istället aktiverbara på reglerkraftmarknaden men även då först efter det att alla kommersiella bud har avropats.

Vissa erfarenheter bör dras av de pristoppar och den aktivering som skedde av effektreserven under förra vintern. Då var det vid flera tillfällen mycket höga priser på Elspot och även små budvolymerna fick stor inverkan på elpriset. Svenska Kraftnät och el-

börsen Nord Pool Spot konstaterade därför att det var negativt att en så pass stor volym som effektreserven representerar undanhölls från prisbildningen.

Inför kommande vintrar råder något ändrade förutsättningar för hanteringen av effektreserven. Dels ska den centralt upphandlade reserven successivt fasas ut till 2020. Vid denna tidpunkt förväntas marknadsaktörerna själva kunna ansvara för att utbud och efterfrågan kan mötas även under kalla vinterdagar, när förbrukningen är hög. Vidare har Svenska Kraftnät givits rätt att ingå avtal även med elleverantörer och inte endast med elproducenter och elförbrukare. Slutligen ska andelen elproduktion minska och andelen förbrukningsreduktion öka över tiden för att så småningom utgöra hela effektreserven.

Sveriges indelning i fyra elområden fr.o.m. den 1 november är en annan ny förutsättning.

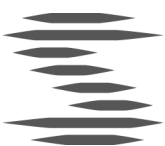
Mot denna bakgrund har verkets hantering av effektreserven setts över. Syftet med översynen har varit att åstadkomma en ordning som uppfyller lagens krav men samtidigt på ett bättre och mer effektivt sätt möter de nya förutsättningarna och säkerställer att resurser inte riskerar att utestängas från prisbildningen på Elspot. Effektreserven ska upphandlas och aktiveras på ett kostnadseffektivt och konkurrensneutralt sätt som stör marknadsens funktion så lite som möjligt och som resulterar i en tillfredsställande driftsäkerhet under vinterperioden.

Principerna omfattar ansvarsfördelning, regler och rutiner för upphandling och aktivering av produktions- och förbrukningsresurser.

Ärendet har behandlats i Svenska Kraftnäts Elmarknadsråd.

Förbrukningsreduktioner

Upphandlingen av förbrukningsreduktionerna ska omfatta budgivning till reglerkraftmarknaden. Hanteringen av förbrukningsreduktionsresurserna ska till skillnad från tidigare även tillåta att en anläggningsägare själv får lämna bud för resursen till Elspotmarknaden. Om resursen inte blir aktiverad på Elspot finns den kvar till reglerkraftmarknadens förfogande. Genom att resurserna finns tillgängliga som bud på Elspot deltar dessa i prisbildningen, vilket skiljer sig från dagens hantering.

Från driftsynpunkt har det ingen betydelse på vilken marknad som förbrukningsresursen aktiveras, eftersom resursen gör lika stor nytta för effektbalansen oavsett om den aktiveras i Elspotmarknaden eller på reglerkraftmarknaden.

Resursägarens åtaganden

Resursägare som vill ingå avtal om förbrukningsreduktion ska i anbudet ange sina anspråk på administrativ ersättning per MW för de åtaganden som görs. Resursägaren ska genom avtal om förbrukningsreduktion åta sig

- att lämna reglerbud till reglerkraftmarknaden för alla timmar som resursen är tillgänglig under avtalsperioden.
- att löpande rapportera till Svenska Kraftnät om resursen inte är tillgänglig.
- att själv prissätta bud till reglerkraftmarknaden, varvid budpriset ska vara baserat på rörlig kostnad med visst vinstpåslag.

Giltig orsak för att inte ha reserven tillgänglig och lämna bud till reglerkraftmarknaden är direkta driftstörningar i anläggningen eller att resursen redan har aktiverats på Elspotmarknaden.

Villkor för aktivering och ersättning

Reduktionsresurserna ska aktiveras på reglerkraftmarknaden i prisordning först efter det att alla kommersiella bud har tagits i anspråk.

Resursägaren får ersättning för aktivering av sitt bud med det pris som fastställs på reglerkraftmarknaden. Resursägaren garanteras alltid en timmes ersättning enligt dennes budpris, även om aktiveringstiden understiger en timme.

Ingen administrativ ersättning utgår om resursen har varit otillgänglig för reglerkraftmarknaden, d.v.s. har avropats på Elspot eller varit otillgänglig p.g.a. driftstörning.

Elområden

Svenska Kraftnät avvaktar erfarenheterna från den nya ordningen med elområden, innan någon förändring övervägs i den geografiska prioritering av effektreservens reduktionsresurser som idag görs.

Produktionsresurser

Upphandlingen av produktionsresurser ska även fortsättningsvis innebära att Svenska Kraftnät får full dispositionsrätt till de upphandlade produktionsanläggningarna. Aktivering av dessa resurser på Elspot- eller reglerkraftmarknaden ska alltså ske i Svenska Kraftnäts regi på samma sätt som gällt hittills.

Det bedöms inte lämpligt att ge dem med kontrakt på produktion samma möjlighet som ovan givits dem med kontrakt på förbrukningsreduktion, nämligen att efter eget gottfinnande bjuda in resursen på Elspot. I analogi med vad som gäller på förbrukningssidan kan det hävdas att det vore bra för elmarknadens funktionssätt om också produktionsresurser kunde komma marknaden till godo i ett så tidigt skede som möjligt. Svenska Kraftnät anser dock att det finns en grundläggande skillnad mellan produktions- och reduktionsresurser, som har betydelse för den marknadspåverkan som kan uppkomma. Produktionsresurserna skulle sannolikt inte finnas tillgängliga utan stöd från Svenska Kraftnäts upphandling medan förbrukningsresurserna alltid finns tillgängliga så länge som resursägaren förbrukar el i sin industriella process. Svenska Kraftnät anser därför att produktions- och reduktionsresurser bör hanteras olika.

Den föreslagna ordningen grundar sig på de riktlinjer¹ för hantering av effektreserv som de nordiska systemansvariga stamnätsföretagen gemensamt tagit fram och som Svenska Kraftnät enligt regleringsbrev bör följa.

Resursägarens åtaganden

Ägare till produktionsresurser som vill ingå avtal om att delta i effektreserven ska i anbudet ange sina anspråk på dels fast ersättning för att hålla resursen tillgänglig för Svenska Kraftnät, dels rörlig avgift för att täcka de kostnader som uppstår vid aktivering av reserven.

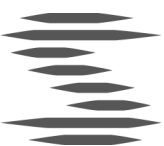
Resursägaren måste åta sig att inför den kommande vinterperioden genomföra provdrift av anläggningen och löpande rapportera anläggningens tillgänglighet till Svenska Kraftnät.

Villkor för aktivering och ersättning

Produktionsresurserna aktiveras på Elspotmarknaden först efter det att en avkortningssituation har konstaterats. Resursen prissätts då till det högsta kommersiella budet med ett påslag på 0,1 euro per MWh.

---

¹ "Nordel Guidelines for implementation of transitional peak load arrangements"

Aktivering på reglerkraftmarknaden sker i prisordning först efter det att alla kommersiella bud har tagits i anspråk. Resursen prissätts till rörlig kostnad enligt anbud.

Ersättning till resursägaren vid aktivering är alltid rörlig kostnad enligt anbud.

Elområden

Svenska Kraftnät kommer inte som tidigare att vid utvärderingen av produktionsanbuderna prioritera de bud som är belägna i södra Sverige. Motivet för detta är att undvika att Svenska Kraftnät genom att binda upp produktionsresurser i avtal undandrar dem från marknaden med åtföljande ökad risk för avkortning i området.

